ष्यञ्। दुष्टव्रतत्वे "मित्रं सौव्रत्येन रुद्रं दौर्व्रत्येन" यजु०३९।९

दौर्हृ(ह)द न० दुर्हृदो भावः अण् वा न द्विपदवृद्धिः। दोहद+स्वार्थे अण् वा। इच्छादौ दोहदशब्दार्थे दोहदशब्दे सुश्रुतवाक्यं दृश्यम्।

दौर्हार्द्द न० दुर्हृदो भावः युवा० अण् द्विपदवृद्धिः। शत्रुत्वे

दौर्हृदय न० दुर्हृदयस्य दुष्टहृदययुक्तस्य भावः युवा० अण् न द्विपदवृद्धिः। दुष्टचित्तत्वे। [कच्छपे हेमच०।

दौलेय पु० दुलेरपत्यम् "इतश्चानिञः" पा० ढक्। दुलेरपत्ये

दौल्मि पु० दुल्म+अपत्ये इञ्। इन्द्रे शब्दार्थकल्प०।

दौवारिक पु०द्वारे नियुक्तः ठक् द्वारा० व्याभ्यां प्राक् ऐच्। १द्वारनियुक्ते २द्वारपाले ३प्रतीहार्य्यां स्त्री ङीप्। "दौवारिकी देवसरूपमेत्य" रघुः "प्रविश्य दौवारिकः" शकु०। दौवारिकलक्षणं मत्स्यपु० उक्तं यथा "प्रांशुः सुरूपोदक्षश्च प्रियवादी न चोद्धतः। चित्तग्राहश्च सर्वेषां प्रतीहारः स उच्यते"। औशनसनीतिशास्त्रपरिशिष्टे तु अन्यथोक्तं यथा "शस्त्रास्त्रकुशलो यस्तु दृढाङ्गश्च निरालसः। यथायोग्यं समाहूयात् स ज्ञेयः प्रतिहारकः"। "ईङ्गिताकारतत्त्वज्ञो बलवान् प्रियदर्शनः। अप्रमादी समो दक्षः स प्रतीहार उच्यते" चाणक्यः। वृ०सं०उक्ते २एकाशीतिपदस्थे वास्तुदेवभेदे च "पितृदौवारिकसुग्रीवकुसुमदन्ताम्बुपत्यसुराः"।

दौवालिक पु० देशभेदे तत्रत्यराजादिषु ब०व०। "दौवालिकाः सागरकाः पत्रोर्णाः शैशिरास्तथा। कर्णप्रावरणाश्चैव बहवस्तत्र भारत!। तत्रस्था द्वारपालैस्ते प्रोच्यन्ते राजशासनात्। कृतकालाः सुबलयस्ततो द्वारमवाप्स्यथ" भा०स०५१अ०।

दौश्चर्म्म्य न० दुश्चर्म्मणो भावः ष्यञ्। स्वभावतोऽनावृतमेढ्रत्वे "ब्रह्महा क्षयरोगित्वं दौश्चर्म्यं गुरुतल्पगः" मनुः।

दौष्क त्रि० दोषा चरति "दोष उपसंख्यानम्" वार्त्ति० ठण् "इणः षः" पा० षत्वम्। बाहुभ्यां चारिणि।

दौष्कुल दुष्टं कुलमस्य दुष्कुलः स्वार्थे अण्। दुष्टकुलयुक्ते "न दुर्जने दौष्कुलो वा व्रतैर्यो वा न संस्कृतः" भा०शा० ३६अ०।

दौष्कुलेय पु०दुष्कुलस्यापत्यं तत्र भवो वा "दुष्कुलाड्ढक्" पा० पक्षे ढक्। दुष्कुलजाते "कुलेजाताश्च क्लिश्यन्ते दौष्कुलेयवशानुगाः" भा०व० १९३अ०।

दौष्कुल्य त्रि० दुष्कुल+स्वार्थे ण्यत्। दुष्टकुलयुक्ते "दौष्कुल्या व्याधिबहुलाः दुरात्मानोऽप्रतापिनः" भा०व० १८३ अ०।

दौष्ठव न० दुष्ठोः अविनीतस्य भावः उद्गा०अण्। अविनीतत्वे

दौष्पुरुष्य न० दुष्टः पुरुषः तस्य भावः स्वार्थे वा ब्राह्मणा० ष्यञ्। १दुष्टे पुरुषे २तद्भावे च।

दौष्मन्त(न्ति) पु० दुष्मन्तस्यापत्यम् शिवा० अण् इञ् वा। दुष्मन्तनृपस्यापत्ये भरते "दौष्मन्तं भरतं चापि मृतं सृञ्जय! शुश्रुमः" भा०द्रो०६७अ०। "भरतञ्चैव दौष्मन्तिं मृतं सृञ्जय! शुश्रुमः" भा०शा०२९अ०। अस्य विसर्गमध्यता मशून्यतापि "तेन हैतेन भरतो दौःषन्तिरीजे" शत०ब्रा० १३।५।४८ अत्र पृषो०मस्य लोप इति बोध्यम् यमध्यो दौष्यन्तिरित्यप्यत्र "रूपौदार्य्यगुणोपेतं दौष्यन्तिं जनमेजय!" भा०आ०७४अ०।

दौष्यन्त्य त्रि० दुष्मन्तस्यायम् ण्य। दुष्मन्तसम्बन्धिनि "सत्यवत्यचिन्तयन्मा दौष्मन्त्यो वंश उच्छेदं व्रजेदिति" भा० आ० ९५अ०। [भावे।

दौस्त्र न० दुष्टा स्त्री तस्याः भावः युवा० अण्। दुष्टस्त्रिया

दौहिक दोहं नित्यमर्हति ठञ्। नित्यं दोहार्हे

दौहित्र पुंस्त्री० दुहितुरपत्यम् विदा० अञ्। दुहितुरपत्ये स्त्रियां ङीप्। "पौत्रदौहित्रयोर्लोके विशेषो नास्ति कश्चन। तयोर्हि मातापितरौ सम्भूतौ तस्य देहतः" मनुः "दौहित्रोऽपि ह्यमुत्रैनं सन्तारयति पौत्रवत्।" मनुः। २खड्गादौ न०। "दौहित्रं खड्गमित्याहुरपत्यं दुहितुस्तिलाः। कपिलायाघृतं चैव दौहित्रमिति चोच्यते" मार्कण्डेयपु० "त्रीणि श्राद्धे प्रशस्तानि दौहित्रं कुतुपस्तिलाः" तत्रैव। "त्रीणि श्राद्धे पवित्राणि दौहित्रः कुतुपस्तिलाः। व्रतस्थमपि दौहित्रं श्राद्धे यत्नेन भोजयेत्। कुतपञ्चासने दद्यात् तिलैश्च विकिरेन् महीम्" मनुः "कुतपं नेपालकम्बलम्" इति कुल्लूकभट्टः। "ब्राह्मविवाहेनोढायाः कन्याया पुत्रोत्पत्तिं विना तद्गृहभोजने दोषोऽभिहितः" वह्निपु०। "कन्यायां ब्रह्मदेयायामभुञ्जन् सुखमश्नुते। अथ भुञ्जीत यो मोहात् भुक्त्वा स नरकं व्रजेत्। अप्रजायाञ्च कन्यायां न भुञ्जीयात् कदाचन। दौहित्रस्य मुखं दृष्ट्वा किमर्थमनुशोचसि। महासत्त्वसमाकीर्णात् नास्ति ते नरकाद्भयम्। तीर्णस्त्वं सर्वदुःखेभ्यः परं स्वर्गमवाप्स्यसि। दौहित्रस्य च दानेन नन्दन्ति पितरः